

Силабус курсу

Актуальні проблеми україно-російських відносин

Ступінь вищої освіти: магістр
Галузь знань: 29 Міжнародні відносини
Спеціальність: 291 Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії
Освітньо-професійна програма: «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

Рік навчання: 1

Семестр: 2

Кількість кредитів: 5

Мова викладання: українська

Керівник курсу

д. політ. н., проф. Лазарович Микола Васильович

Контактна інформація

m.lazarovych@tneu.edu.ua, +380977659417

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Важливість вивчення дисципліни «Актуальні проблеми українсько-російських відносин» зумовлена агресією Росії в Україну, яка триває від 20 лютого 2014 р. Навчальний курс покликаний сформувати в студентів систему знань про особливості й загальні тенденції взаємин між Руссю/Україною та Московією/Росією в історичній ретроспективі, вміння визначати політико-правовий статус українських земель у складі Росії на різних етапах розвитку, розуміти мотивацію й завдання російських панівних кіл в Україні, екстраполювати їх на сучасні двосторонні політичні взаємини, висловлювати власні судження щодо них, прогнозувати можливі варіанти розвитку відносин між Україною та РФ.

СТРУКТУРА КУРСУ

Години (лек. / сем.)	Тема	Результати навчання	Завдання
2 / 1	1. Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми українсько-російських відносин»: від історичної ретроспективи до прогнозу	Знати предмет і завдання актуальних проблем українсько-російських відносин як навчальної дисципліни. Характеризувати територію України як одну з колисок світової цивілізації	Питання
2 / 1	2. Історичні витоки Української княжої держави IX-XIV ст.	Розуміти основні тенденції формування Київської Русі як держави українського народу. Спростувати міфи російських геополітиків про Київську Русь як першу фазу євразійської цивілізації	Тести, питання
2 / 1	3. Взаємовідносини України та Московії в XIV – першій пол. XVII ст.	Аналізувати вплив Золотої Орди на становлення московської деспотії східного типу. Визначати місце України в трикутнику Річ Посполита - Московська держава - Кримське ханство	Проблемні завдання

2 / 1	4. Сподівання та розчарування міждержавних відносин України з Московією в 1654 - першій пол. 1657 р.	Аналізувати причини й передумови зміни зовнішньополітичної орієнтації гетьмана Б. Хмельницького з Кримського ханства на Московію. Визначати наслідки входження України під протекторат Московської держави. Акцентувати увагу на фактичному розриві українсько-московського договору 1654 р. після сепаратного Віленського перемир'я Московії та Речі Посполитої 1656 р.	Питання, тести
2 / 1	5. Московський чинник періоду Руїни в Українській державі (друга половина 1657 - травень 1686 р.)	Розуміти причини розриву гетьманом І. Виговським відносин із Московією. Визначати фактори перемоги українського війська в Конотопській битві. Розкривати сутність періоду Руїни, його причини та наслідки для України	Проблемні завдання, питання
2 / 1	6. Наступ російського царизму на політичну автономію Гетьманщини наприкінці XVII - XVIII ст.	Знати мету, засоби й механізми політики Московії, спрямованої на ліквідацію автономного устрою України. Аналізувати причини невдачі українсько-шведського союзу проти Московської держави. Визначати основні положення, особливості й значення конституції П. Орлика	Питання, тести
2 / 1	7. Україна в умовах російської загальноімперської державної системи (кінець XVIII - XIX ст.).	Характеризувати основні засади колоніальної політики Росії на українських землях. Знати причини, етапи й особливості українського національного відродження та форми репресій проти українства в Російській імперії	Проблемні завдання, питання
2 / 1	8. Суспільно-політичний і національний рух в Україні на початку XX ст.	Аналізувати особливості зародження та програмні засади українських політичних партій початку XX ст. Визначати здобутки національно-визвольного руху українців під час Російської революції 1905-1907 рр. Простежувати бойовий шлях легіону Українських січових стрільців та розкривати трагізм Першої світової війни для України	Питання, тести
2 / 1	9. Російський фактор розвитку Української національної революції 1917-1921 рр.	Характеризувати передумови й форми відродження національної державності в Україні на початку XX ст. Порівнювати характерні риси розвитку Української революції за часів Центральної Ради, Гетьманату, Директорії УНР та ЗУНР. Визначати причини й наслідки поразки українських національно-визвольних змагань 1917-1921 рр.	Проблемні завдання, питання
2 / 1	10. Міжвоєнна Україна під владою російсько-радянського тоталітаризму	Розуміти причини, статус і наслідки входження України до складу СРСР. Визначати основні тенденції громадсько-політичного життя України міжвоєнного часу, соціальні деформації періоду та становище основних верств населення	Питання, тести

2 / 1	11. «Українське питання» в роки Другої світової війни та післявоєнної відбудови (1939 – поч. 1950-х рр.)	Розкривати основний зміст радянсько-німецьких договорів 1939 р. та їх наслідки для українських земель. Аналізувати характерні риси націоналістичного й комуністичного рухів Опору в Україні та визначати внесок українського народу в перемогу над нацистською Німеччиною в Другій світовій війні. З'ясувати сутність підпільно-партизанської боротьби ОУН та УПА проти радянського тоталітарного ладу	Проблемні завдання, питання
2 / 1	12. Від десталінізації до неосталінізму: Україна в середині 1950-х - першій пол. 1980-х рр.	Характеризувати особливості процесу десталінізації в Україні. Визначати причини й наслідки передачі Кримської області до складу УРСР. Розкривати сутність курсу компартії на прискорення «злиття націй» та його вплив на русифікацію України	Питання, тести
2 / 1	13. Україна на переломі: 1985-1991 рр.	Розуміти особливості соціально-економічного становища України в другій пол. 1980-х – на поч. 1990-х рр. Характеризувати розгортання національного руху в Україні в умовах «перебудови» та його мету. Визначати основні етапи формування багатопартійної системи в Україні	Проблемні завдання, питання
2 / 1	14. Становлення незалежної Української держави	Порівнювати основний зміст та напрямки діяльності президентів і урядів України. Визначати вплив Росії на політику Української держави. Аналізувати заходи України щодо її європейської інтеграції	Проблемні завдання, питання
2 / 1	15. Україна в умовах російсько-української війни (2014-2022 рр.)	Визначати причини та основні етапи російсько-української війни. Аналізувати заходи провідних країн світу щодо припинення бойових дій в Україні	Проблемні завдання, питання

ЛІТЕРАТУРНІ ДЖЕРЕЛА

1. Бойко Ю. Теорія III Риму в Московській православній церкві після останньої війни. Париж, 1957. 30 с.
2. Голубенко П. Україна і Росія у світлі культурних взаємин. К.: Дніпро, 1993. 447 с.
3. Грушевський М. С. Хто такі українці і чого вони хочуть? К.: Знання України, 1991. 240 с.
4. Енциклопедія історії України: Україна - Українці: Кн. 1 / редкол.: В. А. Смолій (голова редкол.) та ін.; НАН України. Інститут історії України. К.: «Наукова думка», 2018. 608 с.
5. Енциклопедія історії України: Україна - Українці: Кн. 2 / відп. ред. В. Смолій. К.: «Наукова думка», 2019. 1112 с.
6. Єкельчик С. Імперія пам'яті. Російсько-українські стосунки в радянській історичній уяві. К.: Критика, 2008. 303 с.
7. Лазарович М. В. «Душу й тіло ми положим за нашу свободу»: Україна в боротьбі проти збройної агресії Російської Федерації (2014-2018 роки): моногр. /

Міністерство інформаційної політики України. Ічня: ПП «Формат», 2018. 340 с.

8. *Плохий С.* Загублене царство. Історія «Русского мира» з 1470 року до сьогодні. Харків: Фоліо, 2019. 308 с.

9. *Юрченко О.* Українсько-російські стосунки після 1917 р. в правному аспекті. Мюнхен, 1971. 402 с.

10. *Abramson H.* A Prayer for the Government. Ukrainians and Jews in Rewolutionary Times, 1917-1920. Cambridge : Harvard University Press, 1999. 258 p.

11. *Davies N.* Europe: A History. New York: Oxford University Press, 1996. 1365 p.

12. *Doroshenko D.* A survey of Ukrainian history. Winnipeg: Humeniuk publishing foundation, 1984. 873 p.

13. *Goldelman S. I.* Jewish national autonomy in Ukraine. 1917-1920. Chicago, 1968. 130 p.

14. *Hrushevsky M.* History of Ukraine. Hamden: Published for the Ukrainian National Association, 1970. 629 p.

15. *Lazarovych M.* «We will give our souls and bodies for our freedom»: Ukraine in the struggle against the armed aggression of the Russian Federation (2014-2020): monogr. Kyiv : PE AVIAZ, 2020. 452 p.

16. *Magosci P. R.* History of Ukraine. Toronto: University of Toronto Press, 1996. 784 p.

17. *Plokhy S.* The Cossack Myth. History and Nationhood in the Age of Empires. Cambridge University Press. 2012. 408 p.

18. *Plokhy S.* The Gates of Europe: A History of Ukraine. New York: Basic Books, 2015. 397 p.

19. *Subtelny O.* Ukraine: A History. 4th ed. Toronto: University of Toronto Press. 2009. 785 p.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

● **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

● **Політика щодо академічної доброчесності:** Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

● **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції інституту.

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4
20%	20%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання визначається як середнє арифметичне з оцінок, отриманих під час занять	Модульний контроль передбачає оцінку завдань по кожній темі. Оцінка виставляється як сума отриманих за кожне завдання балів (1 завдання - макс. 25 балів)	Тренінг (Оцінка виставляється за виконане завдання)	Самостійна робота (Оцінка виставляється за виконане завдання)	Екзамен містить 3 теоретичних і 1 практичне завдання. Кожне завдання оцінюється макс. 25 балів Оцінка виставляється як сума отриманих за кожне завдання балів

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	Відмінно
B	85-89	Добре
C	75-84	Добре

D	65-74	Задовільно
E	60-64	Достатньо
FX	35-59	Незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	Незадовільно з обов'язковим повторним курсом

•